

De nationale landschapsparken

Tien jaren denken, praten, schrijven en (weinig) doen

W. G. van der Kloet

Inleiding

Nu er na de geboorte van het landschapspark (op papier) een decennium is verstreken, is het een goede gedachte van de redactie van het Nederlands Bosbouw tijdschrift om aan deze parken een themanummer te wijden. Inrichters en beheerders zullen immers in de toekomst gestalte aan de parkenconceptie moeten geven. Praktijkervaringen met betrekking tot de beheersaspecten zijn er tot nu toe nog maar weinig; ze zijn beperkt gebleven tot de zgn. proefgebieden. Daartegenover staat dat het aantal beschouwingen en publikaties, als bijdrage aan de gedachtenontwikkeling, bijzonder groot is. Het natuurbeschermingsjaar 1970 is niet alleen maar een voorlichtingscampagne voor het natuurbehoud geweest, het was ook een startpunt voor nieuwe activiteiten op dit gebied. Daarin paste zeer goed het aandacht vragen voor uitbreiding van het aantal nationale parken in Nederland. De ANWB heeft het mogelijk gemaakt dit op ruime schaal te doen door ruimte beschikbaar te stellen in zijn bladen de Kampioen, de Toeristenkampioen en Recreatievoorzieningen. Bij het bekijken van de kaart van Nederland waar het stichten van nationale parken nog mogelijk zou zijn, kwam vanzelf de behoefte naar voren ook aandacht te besteden aan de bescherming van de fraaie cultuurlandschappen, welke per definitie niet onder het begrip nationaal park konden vallen. De ons omringende landen kennen dit soort beschermde gebieden al en zo is het idee van het nationale landschapspark geboren. De verdere voorgeschiedenis en de laatste stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van de parkengedachte - neergelegd in het eindadvies van de commissie Verhoeve - vindt de lezer beschreven in het artikel van Van Genne. De ANWB sprak destijds de hoop uit dat er een gedachtenvorming zou plaats gaan vinden omtrent het toekomstig beheer van de voor ons dicht bevolkt land zo ulterst belangrijke en gelukkig nog zo sterk gevarieerde landschappen met natuurterreinen en cultuurmonumenten. Welnu, na tien jaar mag zeker met vreugde worden geconstateerd dat deze gedachtenvorming niet alleen heeft

plaats gevonden, maar ook weerklank heeft gekregen bij de regering. Werden destijds suggesties gedaan voor een tiental parken met een oppervlakte van 180.000 ha, nu behelzen de voorstellen in het eindadvies van de commissie Verhoeve 20 parken met een oppervlakte van 500.000 ha. Voorwaar een mooi resultaat, in theorie althans, want de parken bestaan helaas alleen nog maar op papier! Uit de beleidsvoornemens van de regering blijkt verder dat alleen al de procedure tot het creëren van de mogelijkheid tot het instellen van parken nog wel jaren zal vergen, terwijl dan daarna pas met de feltelijke realisatie kan worden begonnen. Te zijner tijd zal die start zeker niet betekenen dat meteen alle 20 parken worden aangepakt en omtrent het tempo, waarin dan zal kunnen worden gewerkt, valt thans nog niets te voorspellen.

Wat mogen de oorzaken zijn van dit verre van bevredigende perspectief? In de eerste plaats natuurlijk de Hollandse degelijkheid, het niet over één nacht ijs gaan, als het iets nieuws betreft. Maar er zijn er meer aan te wijzen.

De voorlichting

Alhoewel departementen, diensten en instellingen over bekwame voorlichtingsambtenaren beschikken, valt steeds weer bij nieuwe zaken de kritiek te beluisteren van het gebrek aan voorlichting, "het overvallen worden", "het regeren over onze hoofden heen". Alle vormen van inspraak hebben er maar weinig toe kunnen bijdragen dit beeld te veranderen. Ook bij de gang van zaken ten aanzien van de landschapsparken, met name bij die van de instelling van proefgebieden, is dit een veel gehoorde kritiek geweest. In de praktijk blijkt zoiets moeilijk te vermijden te zijn. Het instellen van proefgebieden had geen enkel rechtsgevolg voor de grondeigenaren. Toch voelde men zich overvallen, men wist niet waar men aan toe was. De regering werd vaagheid verweten. Er is echter sprake van een vicieuze cirkel. Hoe concreter de voorstellen waren geweest, hoe meer men zich overvallen zou hebben gevoeld. Juist het niet presenteren van kant en klaar oplossingen en maatregelen liet alle ruimte